

Tereza Roubalová

Vozíčkářka v pražské MHD: autoetnografie cestování městskou veřejnou dopravou

Posudek vedoucího práce

Tereza Roubalová se ve své bakalářské práci zaměřila na cestování městskou hromadnou dopravou (v Praze) pohledem člověka upoutaného na invalidní vozík. Vzhledem k tomu, že sama je vozíčkářka, metodologicky se přiklonila k autoetnografii, stále ještě experimentální a v českém kontextu v podstatě nepoužívané metodě výzkumu, která leží na pomezí mezi klasickou etnografií a autobiografií. Předkládaná práce se tak zaměřuje „na osobní zkušenost badatelky jakožto vozíčkářky v prostředcích pražské MHD“. Podstatou je jednak (sebe-reflexivní) zachycení vlastní osobní zkušenosti cestování MHD (včetně jeho emocionální složky), které však poskytuje materiál pro hlubší analýzu městské dopravy (cestování) vzhledem k prostorovým a časovým aspektům, charakteristikám a bariérám. Práce je z tohoto důvodu teoreticky ukotvena do současné geografie handicapu (geography of disability – Rob Kitchin, Nancy Hansen a Chris Philo), a pracuje zejména s pracemi českého geografa Roberta Osmana, a s ohledem na závěry práce také Brendana Gleeson.

Jádrem práce je samotný autoetnografický výzkum a analýza výsledků výzkumu, jimž předchází důkladné metodologické ukotvení – propracované seznámení s metodou autoetnografie a detailní popis toho, jak autorka samotný výzkum prováděla. Výzkumné otázky, které si autorka klade (Jak je technologie prospěšná při cestování, jak jej usnadňuje a kde jsou její limity? Jaký je časový aspekt cestování pražskou MHD? Jak se chovají spolucestující a zaměstnanci Dopravního podniku a jak na mne jejich chování působí?) úzce odkazují na teoretické (a metodologické) ukotvení práce a s ohledem na použitou metodu jsou vhodně nastaveny. Celou metodologickou část považuji za velmi kvalitně zpracovanou, protože dává čtenáři možnost nahlédnout přímo, jak samotný výzkum probíhal a proč byl takto nastaven.

Jádrem samotné práce je představení výzkumného terénu (pražská síť MHD) a zejména samotné výsledky výzkumu, tedy prezentace a diskuse nasbíraných dat. Jde jednak o analýzu vztahu mezi technologií a cestováním (v duchu práce Brendana Gleesona) a diskuse časovosti cestování na invalidním vozíku (odkazující přímo na práce a zjištění Roberta Osmana). Autorka též diskutuje sociální (a emocionální) aspekty cestování na invalidním vozíku a nabízí nejen etnografické postřehy, ale i velmi zajímavou sebereflexi přesně v duchu autoetnografické práce. Tady zároveň leží i možné tematické pole k dalšímu zkoumání – totiž otázka performativity cestování s pomocí technologií, která však leží již mimo teoretické ukotvení práce. Metodologickou i analytickou část práce považuji za velmi povedenou, líbí se mi jednak sebereflexivní přístup, který je pro autoetnografii nezbytný, tak i propojení analýzy dat s teoretickým ukotvením (Gleeson a Osman). Práce tak fakticky přímo navazuje na předchozí odborné studie, což považuji za její silnou stránku.

Formálně nemám práci co vytknout (až na drobné gramatické chyby), snad jen grafická strukturace textu mohla být lépe řešena – jednotlivé velké kapitoly by si zasloužily odsazení na nové stránky, aby se čtenář neztrácel v jednolitěm toku textu.

Předkládanou práci považuji za kvalitní. Odpovídá podle mě požadavkům kladeným na bakalářské práce (formálním i obsahovým). Autorka dokazuje, že umí napsat odborný text, vystavět argumentaci za použití teorie, provést výzkum na základě metodologické rozvahy a získaná data analyzovat. Za nadstandartní považuji propojení analýzy s teorií, velmi dobré představení použité metody i skutečnost, že se autorka vydala cestou autoetnografie, která je v českém kontextu málo používaná.

Z výše uvedených důvodů bych práci ohodnotil na pomezí mezi jedničkou a dvojkou.

Praha 12. 6. 2014

Petr Gibas, MSc.